

Wegwijzer Inloopscholen

Reflecties en handelingsperspectieven

De overheid wil een doorbraak realiseren op het gebied van een leven lang ontwikkelen (LLO) en een positieve en sterke leercultuur tot stand brengen. Bibliotheken kunnen en willen met hun infrastructuur en voorzieningen daar een belangrijke rol in spelen. Dat blijkt wel uit het Bibliotheekconvenant 2020-2023 waarmee de verschillende partijen zich committeren aan grote, maatschappelijke opgaven in de samenleving, te weten 'een geletterde samenleving', 'participatie in de informatiesamenleving' en 'leven lang ontwikkelen'. Vanuit de Koninklijke Bibliotheek is daar concreet invulling aan gegeven door -in opdracht het ministerie van OCW- met een vijftal pilots 'Inloopscholen'.

Het overkoepelende doel van die pilots 'Inloopscholen' was het aanbieden van laagdrempelige leeraanbod en leeromgeving (op locatie en digitaal) waar volwassenen terecht kunnen om dingen te leren waar zij zelf behoefte aan hebben en/of leuk vinden. Het doel van de inloopscholen was dat deelnemers leren (weer) leuk(er) gaan vinden en daarmee geactiveerd worden om (weer) te gaan leren, en zo te werken aan eigen inzetbaarheid en redzaamheid. De pilots liepen in oorspronkelijk in 2020 maar de periode is door Corona verlengd tot eind 2021. In opdracht van de Koninklijke Bibliotheek heeft CINOP deze pilots geëvalueerd. Onderdeel van de opdracht was het opleveren van deze wegwijzer.

Deze wegwijzer geeft reflecties op de pilots (opzet, resultaten) en mogelijke oplossingsrichtingen, welke kunnen worden gebruikt om huidige en toekomstige de inloopscholen te versterken, te verbreden of op te schalen. De wegwijzer kan de Koninklijke Bibliotheek ondersteunen als besprekingswijzer voor vervolgstappen met OCW, andere stakeholders, en andere bibliotheken.

We hebben de wegwijzer ingedeeld naar drie thema's:

- Context en opzet
- De uitvoering en interventies
- Positionering bibliotheken in het LLO veld

Vooraf willen nog een algemene observatie delen: Bibliotheken staan midden in de samenleving, zo bleek ook gedurende deze pilot. De bibliotheken zijn prettige, uitnodigend ingerichte locaties met ruime collecties en een groot netwerk in de betreffende gemeente(n). Zij zien voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd bij maatschappelijke opgaven als aanpak laaggeletterdheid, digitale vaardigheden, bevorderen van een ontwikkel- en leercultuur. We zagen en zien veel enthousiasme bij de deelnemende bibliotheken aan de pilot. Ontegenzeggelijk heeft corona een grote impact gehad op de uitvoering en daarmee de uiteindelijk bereikte resultaten: een lockdown, meerdere opstart- en sluitmomenten, 1,5 meter maatregelen. Dit leidde tot veel onzekerheid en een terughoudende houding van de bibliotheken om de programmering door te laten gaan. Sommige bibliotheken hebben aanpassingen gedaan in het programma, terwijl andere bibliotheken programmadelen hebben geannuleerd of getemporiseerd. Dit alles heeft veel impact gehad op het binden en vasthouden van deelnemers, het zoeken en vastleggen van workshops en het vasthouden van energie en enthousiasme van medewerkers. De bibliotheken stonden onder extra grote druk.¹

¹ Los van de al door de Raad voor Cultuur gedane constatering dat het huidige stelsel van openbare bibliotheken al onder hoge druk staat. Zie *Een bibliotheek voor iedereen*, Raad van Cultuur, 2020.

1. Context en opzet

Doordenken van architectuur: doelgroepbepaling en targetting doelgroep door datagestuurde werken

We zien, als we corona even buiten beschouwing zouden laten, dat aan de voorkant scherper had kunnen worden nagedacht over de doelgroep en aanpak, en dan met name de precisering van de doelgroep. Daarbij had explicieter gebruik kunnen worden gemaakt van data (o.a. aard en achtergrond doelgroep, vindplaatsen van een doelgroep, leerbehoeften en leercultuur) om tot een meer doordachte projectopzet te komen. In de projectplannen die ten grondslag lagen aan de uitvoering hebben we dit gebruik van data niet nadrukkelijk teruggezien. Op basis van de gesprekken constateren we dat er enthousiast gestart is, met in alle pilots de motivatie om sterk vraaggestuurd te gaan werken (om te voorkomen zomaar een aanbod neer te leggen). Maar ook uit de gesprekken komt naar voren dat de beschikbare data nog onvoldoende is benut.

In de oorspronkelijk opzet was het idee om met name te richten op werkenden met maximaal mbo-4 achtergrond. Uit de evaluatie blijkt een grote verscheidenheid aan deelnemers. Zo zien we dat veel gepensioneerden en mensen met een hbo-achtergrond zich hebben aangemeld. Bibliotheken hebben ervoor gekozen om geen drempels op te werpen. Op zichzelf is dat een mooi resultaat, echter minder passend bij de vooraf opgestelde projectdoelen/doelgroep.

Veelal is vanuit eigen expertise met de eigen netwerken samengewerkt. Zo zijn name de bestaande contacten en het eigen netwerk van de bibliotheken aangeschreven (waarbij ook via lokale en sociale media aandacht is gezocht voor de pilots). Op zich is dit enorm waardevol, maar de vraag is of de gewenste doelgroep dan wel wordt bereikt. Het inzetten van beschikbare data kan helpen bij het verder 'targetten' van een doelgroep. Een meer datagestuurde aanpak (en daarmee ook meer evidence-informed werken) is een goede manier om focus te krijgen op de gewenste doelgroep. Dit helpt vervolgens weer bij de (effectieve) inzet van inspanningen en middelen.

Deze datagestuurde aanpak zien we al veel voorkomen rondom basisvaardigheden. Zo zijn via de website van Stichting Lezen en Schrijven verschillende databronnen beschikbaar ([Feiten en cijfers | Lezen en Schrijven](#)) vanuit de gedachte dat het effectiever sturen is op beleid aan de hand van data. Ook de tool [Gelettertheidinzicht](#) biedt gemeenten ondersteuning bij de ontwikkeling van hun beleid ten aanzien van laaggeletterdheid én volwasseneneducatie. Niet alleen om algemene cijfers over het aantal laaggeletterden boven tafel te krijgen, maar de tool geeft ook inzicht in kenmerken van verschillende doelgroepen, hoe je ze kunt bereiken en welk aanbod relevant is (zie bijvoorbeeld: [Tool Gelettertheidinzicht leidt tot onderbouwde keuze doelgroepenbeleid - Oefenen.nl](#)). Deze bronnen en tools zijn ontwikkeld vanuit de gedachte dat veel onderzoek beschikbaar is, maar dat deze vaak onvoldoende houvast bieden voor beleid gezien de diversiteit van de groep die en dat dus een verdere definitie en segmentatie van subgroepen vereist is.²

- *Bepaal vooraf kritisch welke doelgroep je wilt bereiken. Baken die doelgroep scherp af, zeker afgezet tegen de beschikbare middelen. In plaats van een brede doelgroep te willen benaderen, of breder dan het eigen ledenbestand, is denken in klantgroepen een handig hulpmiddel. Zo is in twee pilots (NOBB en Bibliocenter) gericht gekozen voor een specifieke doelgroep (huurders van sociale woningbouw, starters op de woningmarkt).*
- *Benut de beschikbare data en onderzoek. Hoe meer je van je doelgroep weet, hoe beter je ze kunt vinden, boeien, activeren en binden. Klantsegmentatietools kunnen helpen om je werkgebied beter in beeld te krijgen. Zo biedt de Stichting Samenwerkende Provinciale*

² Huijts, T., Bijlsma, I. & Velden, van der, R. (2019). Wetenschappelijke Verantwoording Doelgroepenanalyse Laaggeletterden. Den Bosch: ROA, ECBO & Etil.

Ondersteuningsinstellingen (SPN) via de tool [Mosaic](#) veel inzicht kennis van elk huishouden in Nederland, welke zijn vertaald naar klantsegmenten. Het resultaat is een indeling tot op regioniveau die een duidelijk beeld schetst van de consumenten voor wat betreft hun sociale demografie, levensstijl, cultuur en (koop)gedrag.

- Intakes zijn een handig middel. De gedachte leeft nogal eens dat een intake drempelverhogend zou werken, en dat het werken met open inschrijvingen succesvoller is. Bij de pilot Rijn en Venen is bewust gekozen voor een intake. Niet als schifting, maar als kennismakingsgesprek met deelnemers en om daarna de groepssamenstelling te maken en de programmering aan te scherpen.

2. De uitvoering en interventies

Benut het stevige netwerk van bibliotheken voor afbakening doel en doelgroep

De bibliotheken beschikken over een groot netwerk in hun regio. Bij de start en tijdens de uitvoering hebben ze met een veelheid aan (potentiële) partners gesprekken gevoerd over samenwerking in de pilots. Dit kenmerkt de plaats en de verbondenheid van de bibliotheken met hun 'omgeving'. Dit laat zien dat de bibliotheken al geruimere tijd meer zijn dan een 'boekenuitleenplek'. De bibliotheken zijn al ver in het zijn van een knooppunt ('dynamische ontmoetingsplek') voor kennis, contact en cultuur, zoals omschreven in Bibliotheek van de Toekomst (Commissie Cohen, 2014). Dit heeft echter ook (potentiële) risico's in zich: Een groot netwerk verleidt ook tot het ten dienste willen staan voor een veelheid aan partijen. Bij deze pilot zagen we dat ook. Het hechte netwerk maakt snelle verbindingen en een breed aanbod aan dienstverlening mogelijk. Het gevaar ligt op de loer dat men minder kritisch is op de keuze van activiteiten en de bijdrage van die activiteiten aan de overkoepelende projectdoelen. Een meer pragmatische benadering is gaan prevaleren. Beter is scherper te kijken welk aanbod welke doelgroep waarom past en op welke wijze dat aanbod vervolgens weer past bij het bevorderen van een leercultuur.

Om inspiratie op te doen rondom welke keuzes het beste gemaakt kunnen worden rondom doelgroep, aanbod en positionering, kan ook gekeken worden naar andere landen. In het Erasmus+ KA2-partnerschap 'Hand in Hand' wisselden vijf Europese organisaties voor LLO (bibliotheken en centra voor volwasseneneducatie) onderling ervaringen en kennis uit om zo te leren van elkaar.³

- *Benut het partnernetwerk om te kijken naar doelgroepen die bereikt willen worden (buiten het eigen ledennetwerk). Het is interessant om met die partners te kijken of er een doelgroep wordt gemist (omdat juist leden vaak al een intrinsieke leermotivatie hebben). Dit past mooi overigens bij de reeks in gang gezette beweging van bibliotheken om te werken met 'gebruikers' in plaats van 'leden'.*
- *Ook in het kader van het vergroten van de bekendheid en daarmee (leden)binding aan de bibliotheek is het benaderen van deze niet-leden of nieuwe gebruikers extra interessant.*

Benut 'best do both worlds': online en fysieke ontmoetingen

In de uitvoering zien we dat door corona versneld stappen zijn gezet met een hybride aanbod: combinatie van online en fysieke bijeenkomsten. Een aantal bibliotheken heeft snel gereageerd op de veranderende (corona) context en heeft nagedacht over het aanpassen van de dienstverlening. Andere bibliotheken waren, naar ons beeld, meer zoekend naar alternatieve mogelijkheden.

³ Lifelong learning environments in libraries and adult education centres - a 21st century approach | EPALE (europa.eu)

We zagen dat een online aanbod verrassend goed geschikt is voor kennisdeling (informatieoverdracht) en het zelfstandig oefenen, en bovendien laagdrempelig en minder confronterend is. Maar enkel een online aanbod had ook verschillende nadelige effecten: Zo zagen we in Hogeveen en ook in Weert dat deelnemers online geen interesse hadden, want die hadden als doel om juist anderen te leren kennen en te ontmoeten. Ook bleek dat door alleen een online aanbod het echte gesprek over leerbehoefte en verleiding om verder te leren niet goed van de grond komt: fysieke ontmoeting blijft wenselijk voor interactie tussen de deelnemers. En juist interactie is belangrijk omdat peer-to-peer learning voor deze beoogde doelgroep bewezen succesvol is. Bij een van de pilots is gewerkt met een WhatsAppgroep. Uit gesprekken met deelnemers bleek dat instrument een mooie motivator te zijn om te blijven deelnemen (en zou een bijdrage kunnen hebben bij verkleinen van een no show), hoewel we ook geluiden hoorden dat er dan 'weer een appgroepje is' en de 'schoolse controle zo te veel wordt benadrukt'. Tot slot blijkt uit de pilots dat het online aanbod niet alleen eisen stelt aan de deelnemers, maar ook wat vraagt van de professionals (vaardigheden rondom opzet en begeleiding van een online aanbod).

Uit onderzoeken blijkt ook dat een online aanbod zowel een manier kan zijn om diverse obstakels te overwinnen, ICT-vaardigheden te versterken en "moeilijk bereikbare" groepen te bereiken, maar ook een obstakel kan zijn en dat voor sommigen juist het face-to-face contact met begeleiders en andere deelnemers een motiverende factor is.⁴ Online benaderingen worden dus idealiter gecombineerd in een blended learning-aanpak met face-to-face contact of via telefoon of e-mail om de motivatie te ondersteunen.⁵

- *Stimuleer de opgedane combinaties van online en fysiek aanbod. Benut de mogelijkheden van het aanbod van SkillsTown. In de pilot hebben bibliotheken verwijzingen opgenomen naar het aanbod van SkillsTown. Langs die weg is er bovendien veel interessante data beschikbaar. De samenwerking met SkillsTown kan worden aangehaald ten behoeve van het verleiden van deelnemers, maar ook voor een analyse van het aanbod en de mate van tevredenheid en leerbehoeften. Zo zijn bij pilots NOBB en Aan de IJssel verbindingen gelegd tussen de deelnemers aan het digitale aanbod (SkillsTown) en de eigen programmering.*
- *Zet in op het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden van professionals bij het opzetten en begeleiden van online aanbod.*

Binding van deelnemers blijft lastig

De 'no show' blijkt een hardnekkig fenomeen te zijn. Een deel zal toe te schrijven zijn aan corona en de daaraan gekoppelde onduidelijkheid over het al dan niet doorgaan van cursussen en de eigen afwegingen van deelnemers om deel te nemen aan groepsbijeenkomsten. Bibliotheken hebben diverse inspanningen gedaan om de no show te beperken (herhalende oproepen via diverse media, WhatsAppgroepen, nabellen etc). Maar het blijft een taaie kwestie.

Uit gesprekken met professionals komt een wisselend beeld naar voren of betaling deze no show kan beperken: enkelen geven aan dat deelname gratis moet zijn, omdat anders het animo helemaal beperkt is en er anders drempels opgeworpen worden. Anderen geven aan dat enige vorm van betaling er aan zou kunnen bijdragen dat men zich dan meer verplicht voelt op te komen dagen, en dat daarmee de vrijblijvend er af wordt gehaald. Uit deze pilot is overigens gebleken dat

⁴ Windisch, H. C. (2016). How to motivate adults with low literacy and numeracy skills to engage and persist in learning: A literature review of policy interventions. *International Review of Education*, 62(3), 279-297.

⁵ Davis, N., Fletcher, J., Everatt, J., Mackey, J., Morrow, D., Brooker, B., & Gillon, G. (2010). E-learning for adult literacy, language and numeracy: A review of the literature. Wellington: Ministry of Education. Lopez, D. Litster, J., Vorhaus, J., & Salter, E. (2007). Stick with it! Motivating "Skills for Life" learners to persist, progress and achieve. Year one final report. NRDC Report to the Quality Improvement Agency. London: National Research and Development Centre for Adult Literacy and Numeracy (NRDC).

deelnemers bereid zijn tot enige contributie of bijdrage. Er is echter niet duidelijk geworden of een vorm van contributie voor henzelf drempelverhogend zou werken om (al dan niet vooraf aangekondigd) af te zeggen.

Over het werven, bereiken en binden van de doelgroep is al veel bekend vanuit bestaande praktijken. Kort gezegd komen de volgende aanbevelingen daar uit naar voren:

Werving:⁶

- Benader volwassenen actief op de plaatsen waar ze vaak komen, zoals werkplekken, buurtinstellingen en openbare ruimten.
- Identificeer actoren/organisaties die banden hebben opgebouwd met volwassenen.
- Bouw de capaciteit van deze actoren/organisaties op om volwassenen te informeren en hen aan te moedigen leermogelijkheden op te pakken.

Binding:⁷

- Aanpassing van de instructie aan de behoeften van de lerenden door middel van regelmatige beoordeling (formatieve beoordeling); Dit sluit ook sterk aan op wat wordt gezien als een sleutelement in volwassenonderwijs, namelijk zelfsturing (self-directed learning)⁸, dus het zelf plannen, initiëren, en uitvoeren van het eigen leerproces en bevorderen van zelfsturend leren, onder meer door leerdoelen vast te leggen (en strategieën en evaluatiecriteria).
- Aanvullende e-learning (blended learning).
- Contextualisering van het aanbod.

- *Continueer de filosofie van 'Nothing about us, without us' en 'Of /By/ For All-methode'. Ook het werken met ambassadeurs (zie bijvoorbeeld Taalambassadeurs) is succesrijk.*
- *Bovenstaande methoden voor werving en binding kunnen ook de no show beperken. Het is goed, zoals in de pilots is gedaan, om aan de voorkant te investeren in reminders en persoonlijke berichten. Ook community vorming blijkt werkzaam te zijn. Peer-to-peer blijkt een positieve stimulans om de leercultuur te versterken.*
- *Werken met een vaste kern van deelnemers die een lint aan cursussen volgt, bevordert het leren: het heeft een sociaal aspect en zorgt voor een veilige leeromgeving.*

Aandacht voor en ondersteuning bij projectmatig werken

De pilots hadden van de Koninklijke Bibliotheek bij de start de opdracht gekregen om een projectvoorstel te schrijven. Elke pilot heeft een projectplan gemaakt. De opzet en diepgang verschilden onderling sterk. In de uitvoering zagen we wel een meer projectmatige manier van werken in de pilots. Hoewel we daar ook nog sterke verschillen zagen. We zagen ook projectleiders opereren in een complexe omgeving in een onrustige periode. Dat heeft behoorlijk wat van hen gevraagd. Er is een aantal keer een gezamenlijke kennisdeelsessie gehouden en er zijn bilaterale gesprekken gevoerd tussen de Koninklijke Bibliotheek en de afzonderlijke bibliotheken over de opzet en de voortgang. Helaas was, doordat de dienstverlening door corona nagenoeg stil kwam te liggen, er minder voortgang te melden en daarmee te delen over de resultaten. De kennisdeelsessies zijn door de bibliotheken als waardevol ervaren. Vormen van kennisdeling blijven zinvol.

⁶ OECD (2019), Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning, (www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf).

⁷ Windisch, H. C. (2016). How to motivate adults with low literacy and numeracy skills to engage and persist in learning: A literature review of policy interventions. *International Review of Education*, 62(3), 279-297.

⁸ Knowles, M. S. (1975). Self-directed learning: a guide for learners and teachers.

Vanuit de opdrachtgever kan het behulpzaam zijn om in de aansturing meer te faciliteren bij het projectmatig werken. Bibliotheken zijn geholpen als ze meer aan de hand worden genomen in het projectmatig werken, bijvoorbeeld door bij projectuitvraag in projectplannen items over context, doel, activiteiten en voortgang als voorbeeldvragen op te nemen. Belangrijk is deze te zien als gedachtestreepjes en niet als afvink- of beoordelingslijst. Uit de evaluatie blijkt verder dat projectleiders behoefte hebben aan handvatten voor het sturen op kwaliteit bij het aanbod. Behalve de eerder genoemde data zijn er verschillende handboeken beschikbaar voor het plannen, ontwerpen/uitvoeren, en evalueren/verantwoorden van programma's voor volwassenenonderwijs⁹ die hierbij van meerwaarde kunnen zijn. Daarnaast kunnen inzichten vanuit het domein 'basisvaardigheden' hier van meerwaarde zijn, zoals inzichten in de doelgroep¹⁰ en wat dit betekent voor (het beleid op) de communicatie¹¹, de werving en de inrichting van het aanbod.¹²

- *Stimuleer en ondersteun vanuit de Koninklijke Bibliotheek en bijvoorbeeld via de provinciale ondersteuningsinstellingen het projectmatig werken. Het projectmatig werken (en sturing daarop door de regionale projectleiders en vanuit opdrachtgever) helpt de bibliotheken om scherpere keuzen te maken over scope, focus en inzet van activiteiten en middelen, en helpt een opdrachtgever bij sturing op de beoogde resultaten. Projectmatig werken vraagt om goed projectleiderschap. Professionalisering van de projectleiders met ondersteuning vanuit de Koninklijke Bibliotheek is wenselijk.*
- *Faciliteer netwerkbijeenkomsten waar ontmoeting en kennisdeling centraal staat. Dit soort uitwisselingen zijn waardevol. We zien dat bibliotheken sterk regionaal verschillen, maar de aard en problematiek en de in te zetten mechanismen zijn vaak minder verschillend dan gedacht. Op gezette tijden uitwisselen en leren van elkaar, en gebruik maken van evidence based onderzoeken¹³ geeft energie en bespaart 'hoofdstootmomenten'.*

3. Positionering bibliotheken in het LLO veld

Krachtige speler in LLO, versterk een meer programmatisch en datagestuurd aanbod

De bibliotheek is een sterk merk. Ze heeft met deze pilot goede en waardevolle stappen gezet in het licht van een van de doelen van het bibliotheekconvenant 2020-2023 (bevorderen van een leven lang ontwikkelen). De kracht van de bibliotheken is ook helder gebleken tijdens de pilot, ook in de coronatijd. Met de krachtige kernwaarden 'toegankelijkheid', 'pluriformiteit', 'onafhankelijkheid' en 'betrouwbaarheid' hebben de bibliotheken een uniek positie in de bijdrage aan een leven lang ontwikkelen. Bibliotheken dagen uit tot verdieping, verbreding, zelfstudie en zelfontplooiing en gidst mensen naar aanbieders van opleidingen, cursussen of workshops. Uit ons onderzoek bleek een hoge waardering van de workshops. De bibliotheken zijn in staat om goede workshops aan te bieden. Ook de inhoud sluit goed aan bij de verwachtingen en de vraag. De opzet van een concept inloopscholen als manier voor (non-formeel) leren en het bevorderen van een leercultuur is in potentie een sterk instrument voor de beoogde doelgroep.

⁹ Boone, E. J., Safrit, R. D., & Jones, J. (2002). *Developing programs in adult education: A conceptual programming model*. Waveland Press.

¹⁰ Groot, A., Coppens, K.M., & Lam, J.F., (2019) *Motiveren van laaggeletterden: Een literatuurstudie naar succesvolle interventies*. 's-Hertogenbosch: ECBO

¹¹ van Hecke, M. D. J. (2021). *Van camoufleren naar normaliseren! Een onderzoek naar effectieve gedragstechnieken om laaggeletterden een eerste stap te laten zetten om hun taalvaardigheden te verbeteren* (Master's thesis).

¹² Vanuit de KB is hier ook veel beschikbaar: <https://www.bibliotheeknetwerk.nl/basisvaardigheden-volwassenen/doelgroepen-bereiken>.

¹³ Bijvoorbeeld het rapport *Belemmeringen voor Leven Lang Ontwikkelen*, Panteia (2019).

Pluriformiteit in het aanbod (breed, onafhankelijk, laagdrempelig) is een te koesteren goed, juist voor de beoogde doelgroep in de pilots. Een breed aanbod kan mensen (sneller) interesseren om (verder) te leren: voor ieder wat wils. Echter we zien het gevaar op de loer liggen van een te breed aanbod en daardoor versnippering. En met de relatief beperkte middelen is juist (datagestuurd en evidence-informed) het maken van scherpe keuzen in doelgroep en aanbod belangrijk. Bovendien is bij het benaderen van de 'eigen' doelgroep (leden) de kans groot dat het bijdraagt aan één van valkuilen van LLO, namelijk dat de doelgroep die toch al leergierig is, wordt bereikt.

Naast scherpe keuze in aanbod is het verstandig te kiezen voor een meer doordachte follow-up en programmatisch aanbod belangrijk. De deelnemers moeten als het ware genetflijxed door het aanbod verleid en geleid worden. De (bewaking van de) kwaliteit van het aanbod gaat de bibliotheken overigens goed af (zo bleek uit de hoge tevredenheidscijfers van de deelnemers).

De discussie over de positie van bibliotheken binnen het levenslang ontwikkelen speelt niet alleen in Nederland, maar is ook actueel in andere landen, zo blijkt uit het artikel van Wolcox en Monobe.¹⁴ Hun artikel kan aanknopingspunten bieden voor de positionering en de invulling van het aanbod. Zij maken een onderscheid tussen het "menselijk kapitaal" model van leven lang leren, en het "humanistische" model, en betogen dat het humanistische model meer in overeenstemming is met de kernwaarden van openbare bibliotheken. Aan de hand van verschillende, relevante componenten en educatieve programma's is een "matrix van humanistisch levenslang leren" opgesteld. Die matrix kan de bibliotheken mogelijk helpen een systeem van een leven lang leren op te zetten dat humanistisch en individueel is, én kan worden afgestemd op de lokale gemeenschap.

- *Maak op basis van doelgroepensegmentatie een meer programmatisch aanbod. Heb daarbij rondom dat aanbod meer aandacht voor het versterken van de leercultuur en bijdrage van dat aanbod aan een versterking tot deelname op de arbeidsmarkt. Zo ontstaat een meer totaalconcept in plaats van losse cursussen met beperkte onderlinge samenhang.*
- *Gebruik de positie, de rol en de kernkwaliteiten van de bibliotheken om het concept op te schalen. Denk wel na over de naamgeving. Deze benaming was meegegeven bij de projectdefinitie vanuit OCW richting de Koninklijke Bibliotheek. 'Inloopschool' heeft mogelijk een negatieve connotatie en suggereert te veel instand-learning ('ik loop binnen en kan aan een cursus deelnemen', zoals een van de deelnemers dat verwoordde). Juist die kernkwaliteiten gecombineerd met het goede imago, de positie in het veld en de locatie van de bibliotheken maakt de bibliotheek een sterke spil in dit LLO-veld voor deze beoogde doelgroep.*
- *Zorg dat dat het aanbod laagdrempelig blijft. Het vragen van enige vergoeding is reëel en zorgt voor binding van deelnemers. Mocht dit afschrikken dan is het zaak dat bijvoorbeeld leerbudgetten ook besteed kunnen worden bij concepten als de Inloopschool (waardevol maken + zelfbeschikking). Ook constructies als de Rotterdampas (onzichtbare korting/ geormerkt budget voor leren) of het werken met badges als beloning (in te zetten voor ander aanbod van de bibliotheek of voor aanbod bij partners) en andere gebruikersmodellen zijn goed denkbaar.*
- *Bekijk of het model van Wolcox en Monobe aanknopingspunten biedt voor de positionering en de invulling van het aanbod.*

¹⁴ Wilcox, P., & Monobe, D. (2021). Matrix of Humanistic Lifelong Learning for Public Libraries. *Public Library Quarterly*, 40(5), 379-405. In hun model zou het educatieve aanbod van bibliotheken vanuit dit humanistische model de volgende activiteiten zou moeten bevatten: 'community activities', 'self-directed activities' en 'employment activities'.